

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) มีความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ศึกษาบรรยากาศของโรงเรียนประถมศึกษา และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับบรรยากาศของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 391 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 194 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 607-610) ดำเนินการโดยการสุ่มแบบชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Proportionate stratified sampling) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ดังปรากฏในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ที่	อำเภอ	ประชากร/โรงเรียน	กลุ่มตัวอย่าง/โรงเรียน
1	พระนครศรีอยุธยา	33	16
2	ท่าเรือ	24	12
3	นครหลวง	19	9
4	บางซ้าย	16	8
5	บางไทร	30	15
6	บางบาล	25	12
7	บางปะหัน	30	16
8	บางปะอิน	31	15
9	บ้านแพรก	8	5
10	ผักไห่	20	10
11	ภาชี	24	12
12	มหาราช	16	8
13	ลาดบัวหลวง	25	12
14	วังน้อย	27	13
15	เสนา	35	17
16	อุทัย	28	14
	รวม	391	194

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งมีจำนวน 30 ข้อ แบ่งพฤติกรรมการบริหาร ของผู้บริหารออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ด้านกิจสัมพันธ์ (Initiating Structure) 15 ข้อ และด้านมิตรสัมพันธ์ (Considerating) 15 ข้อ ซึ่งเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง ผู้บริหารแสดงพฤติกรรมนั้นมากที่สุด
- 4 หมายถึง ผู้บริหารแสดงพฤติกรรมนั้นมาก
- 3 หมายถึง ผู้บริหารแสดงพฤติกรรมนั้นปานกลาง
- 2 หมายถึง ผู้บริหารแสดงพฤติกรรมนั้นน้อย
- 1 หมายถึง ผู้บริหารแสดงพฤติกรรมนั้นน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับบรรยากาศองค์การของโรงเรียน โดยผู้วิจัยได้นำเอาแบบสอบถามวัดบรรยากาศองค์การของฮอย และคลอเฟอร์ (บุญเจือ จุฬาพรณาสดี. 2544 : 6 ; อ้างอิงจาก Hoy and Clover. 1986. : 94); มาปรับปรุงมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ จำนวน 42 ข้อมาวัดบรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาในครั้งนี้ โดยวัดพฤติกรรมผู้บริหารโรงเรียน 3 ด้าน พฤติกรรมครูผู้สอน 3 ด้าน ดังนี้

- พฤติกรรมผู้บริหาร 3 ด้าน ได้แก่
 - พฤติกรรมสนับสนุน จำนวน 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1-9
 - พฤติกรรมสั่งการ จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 10-17
 - พฤติกรรมขัดขวาง จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 18-22
 - พฤติกรรมครูผู้สอน 3 ด้าน ได้แก่
 - พฤติกรรมร่วมมือ จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 23-30
 - พฤติกรรมมิตรสัมพันธ์ จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ ข้อ 31-37
 - พฤติกรรมแตกแยก จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 38-42
- แต่ละข้อมี 4 ตัวเลือก คือ

1. ข้อความที่มีความหมายในทางบวกของแบบสอบถามวัดบรรยากาศองค์การ ได้แก่ 1-20 , 22-23 และ 25-42 ให้คะแนน ดังนี้

- 1 หมายถึง น้อย
- 2 หมายถึง ปานกลาง
- 3 หมายถึง มาก
- 4 หมายถึง มากที่สุด

2. ข้อความที่มีความหมายในทางลบของแบบสอบถามวัดบรรยากาศองค์การ ได้แก่ ข้อ 21และ ข้อ 24 ให้คะแนน ดังนี้

- 1 หมายถึง มากที่สุด
- 2 หมายถึง มาก
- 3 หมายถึง ปานกลาง

4 หมายถึง มากที่สุด

โดยให้ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ดำเนินตามขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำ ของผู้บริหาร โรงเรียนโดยใช้แบบสอบถาม LBDQ ของฮอลปีน (Halpin. 1966 : 88-89) แปลและสร้างเพิ่มเติมโดยสราวุธ โตนอก (2538) และ อภิสิทธิ์ บุญยา (2541) มาปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสมกับ พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ส่วนตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามบรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามของบุญเจือ จุฑาพรรณชาติ (2544 : 97-98) ที่พัฒนามาจากแบบสอบถามวัดบรรยากาศองค์การของฮอลและคลอฟเวอร์

ขั้นตอนในการพัฒนาเครื่องมือมีดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเอกสารตำรา บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมผู้นำและนำแบบวัดพฤติกรรมผู้นำ (Leader Behavior Description Questionnaire : LBDQ) ของฮอลปีน (Halpin. 1966 : 88-89) มาปรับปรุงและพัฒนา ให้เหมาะสมกับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในส่วนของบรรยากาศองค์การของโรงเรียน ได้นำแบบสอบถามของ บุญเจือ จุฑาพรรณชาติ (2544 : 97-98) ที่พัฒนามาจากแบบสอบถามวัดบรรยากาศองค์การของฮอล และคลอฟเวอร์ มาปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสม กับบรรยากาศของโรงเรียนประถมศึกษา
2. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยผู้วิจัยอาศัยขอบข่าย จากแบบวัดพฤติกรรมผู้นำ (Leader Behavior Description Questionnaire : LBDQ) ของฮอลปีน (Halpin 1966 : 88-89) และแบบสอบถามวัดบรรยากาศองค์การของโรงเรียน ของบุญเจือ จุฑาพรรณชาติ (2544 : 97-98) ที่พัฒนามาจากแบบสอบถามวัดบรรยากาศของฮอลและคลอฟเวอร์ มาปรับปรุง
3. ศึกษาตัวแปรต่างๆ โดยศึกษาจากเอกสาร งานวิจัย
4. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อประธานและคณะกรรมการที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจแก้ไขเนื้อหา ตลอดจนสำนวนภาษาให้ถูกต้องสมบูรณ์
5. นำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อบกพร่องที่พบมาปรับปรุงแก้ไข
6. นำแบบสอบถามไปตรวจสอบ โดยอาศัยดุลพินิจของผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้รอบรู้เฉพาะ

เรื่อง (Subject-matter specialists) โดยเลือกผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหาร และวิจัยทางการศึกษา จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบแก้ไข เป็นการหาความตรงด้านเนื้อหา (Content validity) ว่าเนื้อหาสาระในเครื่องมือที่สร้างขึ้น มีความครอบคลุมเรื่องที่ศึกษาเพียงใด โดยผู้วิจัยมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

6.1 วุฒิปรียญาโททางด้านบริหารการศึกษา หรือในสาขาที่เกี่ยวข้อง

6.2 ปฏิบัติงานหรือดำรงตำแหน่งทางการบริหารในโรงเรียน หรือหน่วยงานทางการศึกษาไม่ต่ำกว่า 5 ปี

7. แบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คนเพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2535 : 132—133) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9685

8. นำผลที่ได้มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 จำนวน 194 โรงเรียน

2. นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือนำจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 ไปสอบถามและเก็บด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 12. เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมายและสมมุติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2

วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S. D.) โดยใช้ค่าเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ในการประเมินและแปลผล ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Method) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.20 – 5.00 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมนั้นมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.40 – 4.19 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมนั้นมาก
ค่าเฉลี่ย 2.60 – 3.39 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมนั้นปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.80 – 2.59 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมนั้นน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.79 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมนั้นน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับบรรยากาศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2

วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียน 3 ด้าน และจากพฤติกรรมของครูผู้สอน 3 ด้าน คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมแต่ละด้านเป็นเกณฑ์กำหนดพฤติกรรมแต่ละด้านว่าอยู่ในระดับสูงหรือต่ำ ถ้าหากคะแนนที่ได้ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าพฤติกรรมด้านนั้นอยู่ในระดับต่ำ ถ้าคะแนนที่ได้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าพฤติกรรมด้านนั้นอยู่ในระดับสูง แล้วนำคะแนนจากการวัดแต่ละด้านมาแปลงเป็นคะแนนที่ หากำดัชนีบรรยากาศเปิดของโรงเรียนตามสูตรของบรอน (มาร์ศรี สุธานีธิ . 2540 : 63) ดังนี้

$$\text{ค่าดัชนีบรรยากาศเปิด} = \frac{\text{ค่าดัชนีบรรยากาศเปิดของผู้บริหาร} + \text{ค่าดัชนีบรรยากาศเปิดของครู}}{2}$$

ค่าดัชนีบรรยากาศเปิดของผู้บริหาร = พฤติกรรมสนับสนุน-พฤติกรรมสั่งการ-พฤติกรรมขัดขวาง

ค่าดัชนีบรรยากาศเปิดของครู = พฤติกรรมร่วมมือ+พฤติกรรมมิตรสัมพันธ์-พฤติกรรมแตกแยก

การแปลความหมายของดัชนีบรรยากาศของโรงเรียนแปลความหมายโดยใช้ค่าคะแนนที่เป็นเกณฑ์

เมื่อพิจารณาสูตรการคำนวณบรรยากาศเปิดของบรอนแล้ว ค่าคะแนนที่ได้จะมีโอกาสเป็นทั้งค่าลบและค่าบวก ผู้วิจัยจึงกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายไว้ 4 ระดับ โดยหากค่าพิสัยของคะแนนที่ แล้วแบ่งเป็น 4 ระดับ ดังนี้

1. บรรยากาศของโรงเรียนเปิดมาก หมายถึงโรงเรียนมีการทำงาน โดยมีการติดต่อสื่อสารกันอยู่ในระดับดีเยี่ยม บรรยากาศในการทำงานมีการร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำงานอยู่ในระดับดีเยี่ยม

2. บรรยากาศของโรงเรียนเปิดค่อนข้างมาก หมายถึง โรงเรียนนั้นมีการทำงานโดยมีการติดต่อสื่อสารกันอยู่ในระดับดี บรรยากาศในการทำงานมีการร่วมมือร่วมใจ ในการทำงานอยู่ในระดับดี

3. บรรยากาศของโรงเรียนเปิดค่อนข้างน้อย หมายถึง โรงเรียนนั้นมีการทำงาน โดยมีการติดต่อสื่อสารกันอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ บรรยากาศในการทำงานมีการร่วมมือร่วมใจ ในการทำงานอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

4. บรรยากาศของโรงเรียนเปิดน้อย หมายถึง โรงเรียนนั้นมีการทำงาน โดยมีการติดต่อสื่อสารกันอยู่ในระดับต่ำ บรรยากาศในการทำงานมีการร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำงานอยู่ในระดับต่ำ

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS for Window Version 12. คำนวณหาค่าทางสถิติ เพื่อนำไปใช้แปลผล ผู้วิจัยใช้ค่าสถิติ ดังนี้

1. ความถี่ (Frequency)
2. ค่าร้อยละ (Percentage)
3. ค่าเฉลี่ย (Mean)
4. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
5. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Product Moment Correlation)

สำหรับการนำค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้มาแปลผลในรูปของความสัมพันธ์นั้นใช้เกณฑ์ดังนี้คือ ถ้าหากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเท่ากับ 0 แสดงว่า ตัวแปรทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์กัน แต่ถ้าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าไม่เท่ากับ 0 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กัน โดยทิศทางของความสัมพันธ์พิจารณาจากเครื่องหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้ กล่าวคือ ถ้าเป็นไปในทางบวก แสดงว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกัน ถ้าเป็นไปในทางลบ แสดงว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในทางตรงกันข้ามหรือผกผัน สำหรับการพิจารณาระดับความสัมพันธ์ พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้ ดังนี้คือ (ละเอียด นาคชัยเนรมิตร. 2536 : 58)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าน้อยกว่า 0.30 แสดงว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับน้อย

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าระหว่าง 0.30 – 0.70 แสดงว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง